

Marius Cătălin GRUIA

MĂRUL - TRADIȚIE ȘI MODERNISM

Marius Cătălin GRUIA

MĂRUL

TRADIȚIE ȘI MODERNISM

EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2013

Referent științific:

Prof.univ.dr.ing. Mihai Botu

Copyright © 2013 Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GRUIA, MARIUS CĂTĂLIN

Mărul - tradiție și modernism / Marius Cătălin

Gruia. - Craiova : Universitaria, 2013

ISBN 978-606-14-0647-0

634.11

Această carte a apărut ca rezultat al cercetării în cadrul Proiectului Posdru „Parteneriatul universitar în cercetare – un pas înainte spre o școală postdoctorală a viitorului”, POS DRU Contract /89/1.5/S/61968, Proiect Strategic, ID 61968/2010.

Apărut: 2013

TIPOGRAFIA UNIVERSITĂȚII DIN CRAIOVA

Str. Brestei, nr. 156A, Craiova, Dolj, România

Tel.: +40 251 598054

Tipărit în România

Capitolul I

Situația culturii mărului

1.1. Originea și arealul de răspândire

Mărul (*Malus domestica Borkh*), această plantă nobilă, face parte din familia Rosaceae, subfamilia Pomoideae.

Mărul este un pom care realizează înălțimi de 8-9 m, diametrul coroanei de 6-8 m, când soiurile sunt altoite pe portaltui cu vigoare foarte mare și ating înălțimi de 2-2,5 m, când sunt altoiți pe portaltui de vigoare mică și foarte mică. Florile sunt grupate în inflorescențe de tip corimb, iar fructul este o poamă (fruct fals, care ia naștere din receptaculul floral) de mărime și culoare diferite în funcție de soi.

Originile sale se întind în negura timpului, în regiunea de nord vest a munților Himalaia. În stare spontană se găsește și în Europa, Asia dar și America, unde formează păduri întregi de măr sălbatic.

Pe plan mondial suprafețele ocupate cu măr ocupă locul al treilea, după bananieri și citrice, cu o suprafață de peste 4,5 milioane ha.

Mărul reprezintă principala cultură pentru zonele cuprinse între 30-60 grade latitudine nordică și 30-70 grade latitudine sudică. Limita nordică a acestei specii este atinsă în țări ca Norvegia, Canada, iar limita sudică trece prin țări ca Argentina, Chile Republica Sud Africană, Australia, Noua Zeelandă.

În zona tropicală (Ecuador, Guatemala, Bolivia) cultura mărului poate ajunge până la altitudinea de 2-3000 metri.

Conform datelor F.A.O. mărul se cultivă în peste 90 de țări, majoritatea fiind în Europa și Asia. Cele mai mari producții se obțin în Europa.

Principala arie de cultură a mărului în România se situează în regiunile deluroase care înconjoară Munții Carpați și Munții Apuseni, suprapunându-se, în mare parte, peste zona de vegetație a fagului și stejarului.

În regiunile de cultură a mărului se găsesc numeroase bazine și centre pomicele vestite.

Regiunea I: Horezu, Râmnicu-Vâlcea, Curtea de Argeș, Ticveni, Merișani, Câmpulung-Muscel, Valea Mare, Gemenea, Cândesti, Voinești, Malul cu Flori, Pucioasa, Moroieni, Băicoi, Cislău, Pătârlagele, Dumitrești ș.a.

Regiunea a II-a: Hațeg, Gurahonț, Orăștie, Domașnea, Iablanița, Ineu, Beiuș.

Regiunea a III-a: Baia Mare, Seini, Șomcuța, Năsăud, Bistrița, Șimleul Silvaniei.

Regiunea a IV-a: Sighet, Reghin, Apold, Sighișoara.

Regiunea a V-a: Rădășeni, Dumbrava, Târgu-Neamț, Grumăzești, Ghindăuani, Agapia, Valea Seacă, Filioara, Băltătești, Ocea.

Regiunea a VI-a: Mediaș, Dumbrăveni, Târnăveni și Harghita.

Regiunea a VII-a: Cluj-Napoca, Blaj, Turda, Aiud, Alba-Iulia, Ocna Mureșului.

Regiunea a VIII-a: Podișul Bârladului.

Regiunea a IX-a: în zona nisipurilor din Câmpia de Vest a Banatului și Crișanei.

1.2. Istoricul culturii mărului

În Europa mărul se cunoștea cu circa 7000 de ani înaintea erei noastre, dovadă fiind descoperirile arheologice din peșterile lacustre elvețiene. În Imperiul Roman mărul reprezenta un important mijloc de negoț. Descrieri pomologice dar și ghiduri practice pentru cultura mărului întâlnim la numeroși scriitori antici (Saffo, Hipocrate, Teofrast), cu circa 2-3000 de ani î.Hr. Teofrast menționează că merele constituiau sursă de venituri în Grecia antică, Caucaz, Crimeea și descrie în lucrarea sa "*De causis plantarum*" numeroase specii pomicole, între care și mărul.

Cato (234-145 î.Hr.) descrie în tratatul sau de agricultură "*De re rustica*" șase soiuri de măr. Pliniu cel Bătrân (23-79 e.n.) prezintă în tratatul său "*Historia naturalis*" printre alte soiuri de fructe și 17 soiuri de măr.

În Evul Mediu, Carol cel Mare dispune ca pe domeniile sale să se planteze toate speciile de pomi fructiferi, mărul ocupând un loc de cinste între acestea.

Secolele XVI-XVII aduc numeroase lucrări de specialitate în care sunt prezentate soiurile și în care se găsesc și sfaturi pentru cultura acestei specii.

Ca urmare a dezvoltării industriale din sec XVIII-XIX apar progrese rapide în toate domeniile și implicit în agricultură. Apar noi soiuri care au la bază hibridarea artificială, bazată pe cunoașterea caracterelor și însușirile genitorilor.

Sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX se caracterizează printr-o pleiadă de amelioratori și agrotehnicieni care dau un nou avânt culturii mărului. Acum se pun bazele adoptării unor forme de coroane diferite, creării unor soiuri și portaltoi diferiți care să valorifice majoritatea formelor de relief și care să asigure o gamă variată de combinații altoi-portaltoi.

Tot în această perioadă are loc organizarea primelor colecții pomologice naționale, a băncilor de germoplasmă pomicolă.

Lucrările de ameliorare cunosc o dezvoltare explozivă, astfel încât, la ora actuală, pe plan mondial, se cunosc peste 10-12 000 de soiuri de măr.

Dezvoltarea pomiculturii în țara noastră și situația ei actuală

Cultura pomilor pe teritoriul țării noastre a fost practică din timpuri foarte îndepărtate. Mărturie în acest sens sunt numeroasele soiuri locale obținute în decurs de secole, precum și toponimia legată de denumirea speciilor de pomi.

Relieful deluros și muntos al țării noastre, precum și faptul că tracii și sciții, iar mai târziu geto-dacii (450-100 de ani î.Hr.) se aflau într-un stadiu relativ înaintat de dezvoltare, sunt factori care permit să afirmăm că ei cunoșteau cultura pomilor cu mult înainte de a fi atestată de izvoare istorice scrise.

Primele informații privitoare la cultura pomilor se găsesc în însăși limba daco-romanilor; în procesul formării poporului român și a limbii române se păstrează pentru unele specii pomicole denumiri de origine latină: *malus*, *pirus*, *cotoneus*, *prunus*, *cerasus*, *persicus*, *nux*, *aluna* etc.

O serie de documente menționate în *Pomologia României, voi. I* (1963) atestă că, în secolele XIV și XV, în toată zona deluroasă a Moldovei, Țării Românești și Transilvaniei, pomii ocupau un loc însemnat între bogățiile acestor locuri; se cultivau meri, peri, pruni, nuci, cireși, vișini și piersici.

În secolul al XVI-lea între Transilvania și Moldova se făceau schimburi de fructe; negustorii bistrițeni au trimis lui Petru Rareș și boierilor moldoveni, în dar, cireșe și prune uscate pentru a-i determina să intensifice legăturile comerciale cu Bistrița, iar domnitorul Alexandru Lăpușneanu primea din Transilvania „prune uscate pentru cămărilor sale”.

Numeroase documente de la sfârșitul secolului al XIV-lea și din secolele al XV-lea și al XVI-lea amintesc de multe localități care poartă denumirea unor specii pomicole, ca: Agrișul Mare, Aluniș, Nucet, Căpșuna, Cireșul, Corni, Livada, Merișani, Perişani, Părul, Pruni, Vișina, Vișinești și multe altele.

Începând cu domnia lui Dimitrie Cantemir, informațiile despre cultura pomilor se înmulțesc, iar izvoarele sunt mai concrete. El publică date prețioase cu privire la răspândirea pomilor și calitatea fructelor în *Descriptio Moldaviae* (1716) unde amintește „de copaci roditori vei găsi nu pomete, ci păduri”.

După Unirea Principatelor Române s-a înregistrat un avânt al agriculturii, inclusiv al pomiculturii. Astfel, în anul 1864 s-a decis înființarea unor pepiniere la Brăila, Giurgiu, Pantelimon și Galata „în scopul culturii arborilor de păduri, a duzilor, a pomilor roditori și a gardurilor vii”.

Ion Ionescu de la Brad în cartea sa *Lecțiuni elementare de agricultură* (1869) a consacrat un capitol special pentru cultura pomilor, în care s-a ocupat de tehnica pepinieristică și cea din